

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького
Факультет соціально-гуманітарних наук та права
Кафедра української філології та зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
(МІЖКАФЕДРАЛЬНОМУ ЗАСІДАННІ)

Завідувач кафедри _____ З.О. Митяй
(підпис)
протокол №1 від 30.08.2024 р.

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	Практичний курс української мови <i>обов'язковий</i>
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Рік викладання	2024-2025
Семестр	I семестр
Викладач(-і)	Пачева Валентина Миколаївна , кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології та зарубіжної літератури
Профайл викладача	https://dfn.mdpu.org.ua/my/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	0977574413 pacheva.valentina@gmail.com Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, Telegram
Сторінка освітнього компонента на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=426

Анотація до освітнього компонента

Навчальна дисципліна „Практичний курс української мови” є невід’ємним складником системи підготовки здобувачів нефілологічних спеціальностей за рівнем вищої освіти першим (бакалаврським). Навчальна програма дисципліни передбачає засвоєння елементарних знань про сучасну українську літературну мову та її норми.

Практичний курс української мови розрахований на оволодіння орфограмами та правилами їх передачі відповідно до фонетичного, морфологічного, традиційного, диференціюючого принципів українського правопису; на оволодіння пунктограмами та правилами їх передачі відповідно до українського правопису; на збагачення словника термінологічною, фаховою лексикою. Курс спрямований на підвищення загальномовного рівня здобувачів вищої освіти, розвиток їхніх комунікативних здібностей, поліпшення культури мовлення майбутнього фахівця.

Мета та завдання освітнього компонента

„Практичний курс української мови” – інтенсивний практикум, метою якого є формування високого рівня комунікативної культури здобувачів вищої освіти для поліпшення володіння ними державною мовою у майбутній професійній діяльності.

Основні завдання:

- формувати правильне розуміння норм сучасної української літературної мови;
- удосконалювати вміння і навички володіння орфографічними, лексичними, фразеологічними та пунктуаційними нормами сучасної української літературної мови, зокрема тими, які найчастіше порушуються;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм, правил мовного етикету;
- поповнити словник майбутнього спеціаліста фаховою термінологією;
- розвивати здатність використовувати набуті знання під час диспутів із проблемних питань означеної наукової сфери;
- бути підготовленими для фахової комунікації із представниками наукових кіл.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні:

знати:

- основні поняття та питання курсу (графіка і орфографія та їх принципи; українська абетка; лексика і фразеологія, лексична помилка та норма; основні питання правопису);
- правила орфографії у зв'язку з фонетикою, морфемікою, морфологією сучасної української літературної мови;
- пунктуація, пунктограма, система розділових знаків та правила пунктуації у зв'язку з синтаксисом сучасної української літературної мови) тощо.

вміти:

- диференціювати принципи українського правопису згідно із орфографічними правилами;
- коментувати, застосовувати практично вивчені орфографічні правила за аналогією і винятки із правил;
- диференціювати, вимовляти, характеризувати звуки мови;
- коментувати зміни звуків у потоці мовлення, правопис орфограм тощо;
- редагувати тексти із фаховою термінологією;
- диференціювати принципи української пунктуації згідно із пунктуаційними правилами;
- коментувати, застосовувати практично вивчені пунктуаційні правила за аналогією та винятки із правил.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК):

- СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.
- ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Прийняття рішень
4. Емоційний інтелект
5. Ненасильницьке спілкування

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>Денна форма</i>	28	62	90

Підсумкова (семестрова) форма контролю: 1 семестр – екзамен.

Політика освітнього компонента

На заняттях вітається активна участь здобувачів в обговоренні, креативність, вчасне виконання завдань. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

На практичних заняттях бажано дотримуватися вимог щодо роботи в команді, шанобливо ставитися до поглядів один одного, обов'язково вимикати звук гаджетів.

Завдання до кожної теми викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій, у групі Viber або Telegram. Всі види робіт необхідно виконувати в оговорені строки. При виконанні всіх завдань і видів контролю курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Списування під час екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Всі види робіт необхідно виконувати в оговорені строки. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, можуть бути не оцінені на максимальний бал. Пропущені заняття відпрацьовуються в часи консультацій викладача.

Політика щодо відвідування. Студенти навчаються синхронно та асинхронно. Відвідування курсу на сайті ЦОДТ є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, нестабільний інтернет або його відсутність тощо) навчання може відбуватися не лише через систему ЦОДТ відповідно до розкладу. За узгодженням дати заняття із керівником курсу – в інші зручні для здобувача дні та із використанням можливих для нього засобів зв'язку.

Питання щодо курсу можна задати викладачу через групу у Viber, Telegram та сервіси сайту дистанційної освіти.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК (МОДУЛІВ)	ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА		РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА УСЬОГО
		ПР	СР	

Модуль 1. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Загальні питання сучасного українського правопису	3	14	28	42	1, 2, 4, 6, 8, 12, 13, 15, 18, 19
Модуль 2. Нормативні лексичні, фразеологічні та граматичні ознаки професійної комунікації мовця	4	14	34	48	1, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 20
Усього:		28	62	90	

Програма освітнього компонента

Модуль 1. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Загальні питання сучасного українського правопису

Тема 1. Фонетика як розділ мовознавства. Сучасна українська літературна мова і діалектна українська мова. Звуковий склад української мови. Поняття про звуки мови, голосні і приголосні звуки. Поняття про букву. Український алфавіт. Співвідношення звуків і букв.

Фонетичні процеси, що відбуваються в словах української мови. Поняття про чергування. Чергування голосних звуків. Чергування приголосних. Зміни приголосних при додаванні суфіксів –ськ-(ий), -ств- (о). Уподібнення приголосних за місцем творення. Спрощення в групах приголосних. Подвоєння букв на позначення подовження приголосних звуків і їх збігу.

Тема 2. Орфоепічні та акцентуаційні норми української мови. Орфоепія як розділ мовознавства. Особливості вимови голосних і приголосних звуків української мови. Вимова дзвінких приголосних у кінці слова або в кінці складу перед глухими приголосними; шиплячих звуків; слів, у яких відбуваються асимілятивні процеси приголосних звуків; лексем іншомовного походження. Засоби милозвучності української мови. Характеристика наголосу в українській мові. Паралельне наголошення. Складні випадки наголошення слів. Порушення акцентуаційних норм під впливом діалектного оточення, російської мови, за аналогією до генетично подібних утворень, що мають певний тип наголосу.

Тема 3. Орфографічні норми як особливий різновид мовних норм. Орфограма, орфографічне правило, орфографічний принцип. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, історичний, смисловий (диференціюючий). М'які приголосні звуки в українській мові та позначення м'якості на письмі. Основні правила написання м'якого знака. Основні правила

написання апострофа. М'який знак і апостроф в іншомовних словах.

Власне зміни оновленого українського правопису, без варіантів, та варіантні доповнення до чинної норми. Написання *и* на початку слова. Написання *т* у словах. Повернення йотування. Правопис складних слів разом та нарізно без дефіса. Особливості правопису й вимови слів українського походження. Правопис та вимова слів і буквосполучень іншомовного походження. Правопис власних назв: прізвищ, імен і по батькові, установ, організацій тощо. Зміни у правописі окремих слів. Фемінітиви в українській мові. Варіантні форми родового відмінка.

Будова слова і правопис. Прості, складні і складені слова. Принципи правопису значущих частин слова. Творення і правопис складних слів. Правопис слів із частинами напів- і пів-. Правопис складноскорочених слів і графічних скорочень.

Модуль 2. Нормативні лексичні, фразеологічні та граматичні ознаки професійної комунікації мовця

Тема 4. Лексика. Лексичні помилки та норми. Поняття про лексику та слово. Лексичне значення слова. Слова однозначні та багатозначні. Пряме і переносне значення слова. Особливості вживання синонімів. Евфемізми та перифрази. Особливості вживання омонімів. Міжмовні омоніми як перешкода у спілкуванні. Особливості вживання антонімів. Пароніми. Мовні факти порушення норм ділового спілкування: лексичні повтори, тавтологія, плеоназм; діалектизми, просторічні слова, вульгаризми та слова-паразити. Стилїстична диференціація лексики сучасної української літературної мови. Українська лексикографія. Основні типи словників. Сучасна кодифікаційна практика. Організація ресурсів національної словникової бази. Український електронний словник. Терміни і термінологія. Ознаки термінів. Класифікація термінів. Основні особливості фахової лексики. Способи утворення, багатозначність термінів. Синонімія та омонімія термінів. Іншомовні слова та терміни. Терміни та професіоналізми. Термінографія.

Тема 5. Фразеологія. Вживання фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів. Ознаки фразеологізму. Фразеологічне значення. Творення слів на основі фразеологізмів. Системні відношення у фразеології: багатозначність фразеологізмів, синонімія у фразеології, фразеологічні варіанти, антонімія фразеологічних одиниць. Фразеологізми зі структурою словосполучення. Фахова фразеологія. Типізація мовних засобів, стандартизація ділової мови. Канцеляризми. Штамп і мовні кліше. Основні фразеологічні словники літературної мови.

Тема 6. Морфологія і правопис. Змінювані частини мови. Загальна характеристика змінюваних іменних частин мови. Відмінкові закінчення іменників. Правопис *і* та *и* в закінченнях іменників. Основні правила вживання іменників: І відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини; II відміни в родовому відмінку множини; III відміни в орудному відмінку однини. Написання іменників на позначення назв жителів певного населеного пункту. Відмінкові закінчення прикметників. Правопис *и* та *і* в закінченнях прикметників. Інші особливості правопису відмінкових закінчень. Творення ступенів порівняння прикметників. Правопис присвійних прикметників. Відмінкові форми числівників та правила їх

написання. Складні числівники і відчислівникові складні слова. Зв'язок числівників з іменниками. Правопис відмінкових форм займенників. Вживання займенників в українській мові. Творення особових форм дієслів. Основні дієслівні форми (неозначена, способів, дієприкметник, безособова на -но, -то, дієприслівник). Дієвідміни дієслова. Правопис закінчень дієслів у теперішньому і простому майбутньому часах. Чергування приголосних у дієсловах.

Незмінювані частини мови. Загальна характеристика незмінюваних частин мови. Правопис прислівників: утворених від прикметників; утворених поєднанням прийменника з іменником; утворених від числівника та прислівника; прислівників складних і складених; **і** та **и** в кінці прислівників.

Службові частини мови та вигук. Правопис префіксів і прийменників. Розрізнення прийменників і префіксів. Основні правила вживання прийменників. Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших частин мови. Правила написання часток. Правопис частки **не**: з іменними частинами мови; з прислівником; з дієсловом. Правопис вигуків.

Тема 7. Синтаксичні та пунктуаційні норми української мови. Особливості координації присудка з підметом, узгодження власних назв населених пунктів, держав, географічних об'єктів тощо із загальними. Побудова словосполучень; складні випадки керування іменників, прикметників, дієслів. Вживання прийменникових конструкцій. Особливості побудови простих речень: порядок слів у реченні, вживання однорідних членів, дієприкметникових та дієприслівникових зворотів. Типові недоліки, пов'язані з побудовою складних речень.

Розділові знаки – структурний компонент писемної мови. Основні поняття пунктуації: пунктуаційне правило. Види пунктограм. Розділові знаки у простому неускладненому та ускладненому реченнях. Розділові знаки у складносурядному, складнопідрядному та безсполучниковому реченнях. Пунктограми при прямиї мові, діалозі та цитатах. Комунікативна роль розділових знаків.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Написати есе на тему «Моя майбутня професія» (5 балів)
2	Виконати письмово всі завдання практичної роботи теми 2 (Модуль 1), теми 6 (Модуль 2) – 5 балів за 1 самостійно виконану роботу
3	Підготувати доповіді на питання теми 3 (Модуль 1), теми 4 і 5 (Модуль 2) – 5 балів за 1 доповідь із презентацією

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і	Практична робота, метод вправ, навчальні дискусії, методи	Поточний контроль: Усне фронтальне опитування здобувачів на

письмово, із застосуванням правничої термінології.	інтерактивного навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни	початку чи в кінці практичного заняття, колективні вправи, тестова перевірка знань здобувачів, практико-орієнтовані завдання Підсумковий контроль: усний екзамен
РН 12. Донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.	Спостереження над мовними фактами, їхній аналіз, порівняння, пояснення, бесіда, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: Усна діалогічна ділова/рольова гра за матеріалами теми на початку чи в кінці практичного заняття з оцінкою відповідей здобувачів, доповідь, презентація, есе Підсумковий контроль: усний екзамен

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

		<i>Бально-накопичувальна система з освітнього компонента</i>								
<i>Види навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню</i>	Робота студента на навчальних заняттях	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Разом	
	Диктант			5					5	
	Діалогічна ділова/рольова гра							5	5	
	Вправи	5	5		5				15	
	Тестові завдання						5		5	
	Разом:	5	5	5	5		5	5	30	
	Самостійна робота студента									
	Есе							5	5	
	Практична робота з теми		5					5	10	

Доповідь			5	5	5			15
Разом:		5	5	5	5	5	5	30
Підсумковий контроль								
Екзамен								40
Загальний бал								100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за означеними в таблиці видами навчальної діяльності: усна відповідь, письмова робота, діалогічна ділова/рольова гра. Основними видами письмових робіт з української мови є: вправи, диктанти, есе, тестові завдання, написання конспектів, складання таблиць/схем, робота зі словниками тощо. Основними видами усних відповідей є: стисле повідомлення, розгорнута доповідь щодо певної теми, діалог, диспут тощо. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5». Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь	<ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – відповідь повна, аргументована. – 4 бали – відповідь достатня, але допущено незначні помилки. – 3 бали – відповідь неповна, студент частково орієнтується в матеріалі, недостатньо ознайомлений із загальною теорією, проявляє поверховість суджень, не вміє пояснити суті. – 2-1 бал(-и) – студент допустив істотні помилки під час відповіді. – 0 балів – відповідь відсутня.
Письмові роботи	
Диктант	<p>Орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково; помилки в тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилка на одне й те саме правило, але в різних словах і конструкціях, вважаються різними помилками. Кількість допустимих помилок:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – 0/0; 1 (негруба); 1; 1+1 (негруба). – 4 бали – 3; 4. – 3 бали – 5-6; 7-8.

	<p>–2-1 бал(-и) – 9-10; 11-12; 13-14; 15-16 і більше. – 0 балів – диктант відсутній.</p>
Творчі завдання (есе, таблиці/схеми, презентації тощо)	<p>Робота має бути оформлена згідно з:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основними вимогами до використання цитат; - лексичними, фразеологічними, граматичними і стилістичними нормами української літературної мови; - правилами української орфографії і пунктуації. <p>5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми. – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті. – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті. – 2-1 бал(-и) – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. – 0 балів – відповідь відсутня.
Вправи	<p>5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – виконано без помилок. – 4 бали – 1-3 помилки. – 3 бали – 4-6 помилок. – 2-1 бал(-и) – 7-10 помилок; понад 10. – 0 балів – відповідь відсутня.
Практична робота з теми	<ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – правильно дано відповіді за змістом, немає похибок в оформленні; – 4 бали – похибки в оформленні, несуттєві недоліки змісту; – 3 бали – похибки у розкритті суті питання, неточності у формулюваннях думки, недбалість в оформленні; – 2-1 бал(-и) – серйозні помилки щодо змісту, відсутність навичок оформлення; – 0 балів – повна відсутність знань і умінь, необхідних для виконання роботи, грубі помилки за змістом, нерозуміння суті завдання.
Практико-орієнтовані завдання	
Групова ділова/рольова гра тощо	<p>5 балів:</p>

	<p>– 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати мовні теоретичні знання на практиці, пов'язані з вживанням орфограм і пунктограм, засобами мовленнєвої діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 2-1 бал(-и) – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонування мовних явищ у контексті професійних завдань.</p> <p>– 0 балів – відповідь відсутня.</p>
--	--

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість

балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів. Підсумковим контролем на освітньому компоненті *Практичний курс української мови*, що викладається у першому семестрі, є усний екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзаменаційний білет включає 1 теоретичне питання, 1 практичне завдання (по 10 балів за відповідь на 1 питання та виконання 1 практичного завдання) і 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За бальною шкалою 40
<p>Високий рівень Характеризується узагальненими, системними знаннями з предмета. Чітко та послідовно демонструє глибину розуміння вивченого матеріалу, вміння самостійно застосувати знання, аналізувати мовні явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію, узагальнювати та доходити висновків на основі конкретного матеріалу. При цьому виявляє точність у термінологічному окресленні понять і комунікативно виправдане користування засобами української мови. Творча, навчальна діяльність має дослідницький характер.</p>	відмінно	36-40
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями з предмета. Чітко та послідовно демонструє глибину розуміння вивченого матеріалу, вміння застосувати знання, аналізувати мовні явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію, узагальнювати та доходити висновків на основі конкретного матеріалу. При цьому виявляє точність у термінологічному окресленні понять і комунікативно виправдане користування засобами української мови. Творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер.</p>	добре	33-35
<p>Достатній рівень Характеризується розумінням суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Самостійно засвоює знання вивченого матеріалу. У стандартних ситуаціях застосовує знання, аналізує мовні явища, факти, доходить</p>	добре	30-32

висновків на основі конкретного матеріалу, виправляє допущені помилки. Здебільшого виявляє точність у термінологічному окресленні понять і комунікативно виправдане користування засобами української мови.		
Середній рівень Характеризується неповними, поверхневими знаннями вивченого матеріалу. Відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Завдання чи вправи виконує за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних завдань, незнання основних фундаментальних положень.	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту практики (роботи),	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно можливістю повторного складання	3 3	не зараховано можливістю повторного складання	3
0-34	F	незадовільно обов'язковим повторним вивченням дисципліни	3 3	не зараховано обов'язковим повторним вивченням дисципліни	3

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті

(відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти. Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту Педагогіка з навчальною практикою на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна:

1. Зоряна Мацюк, Ніна Станкевич. Українська мова професійного спілкування: Навч. посібн. 7-ме вид. К.: Каравела, 2023. 352 с.

2. Красавіна В., Хомич Т. Практикум із правопису й пунктуації української мови: навчально-методичний посібник. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2023. 140 с.
3. Лисенко О. А., Пивоваров В. М., Сідак Л. М. та ін. Українська мова (за правознавчим спрямуванням): навч. посібн.: електронне вид. Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2014. 340 с.
4. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2020. 284 с.
5. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2023. 536 с.

Додаткова:

6. Авраменко О., Тищенко О. Українська мова. За новою редакцією. Київ: Киголоб, 2020. 584 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. В. Т. Бусел. Київ: Ірпінь, 2004. 1426 с.
8. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики: 253 000 слів / Уклад. В. Т. Бусел. Київ: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2004. 887 с.
9. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Львів: Фенікс, 1996. 367 с.
10. Гринчишин Д., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ: Освіта, 2008. 318 с.
11. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. Київ: Радянська школа, 1988. 200 с.
12. Крашеннікова Т. В., Поповський А. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) для юристів. Курс лекцій. Дніпропетровськ: «Середняк Т. К.», 2010. 129 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2043509/>
13. Орфоепічний словник української мови: В 2 т. Т. І. Близько 140000 слів / За ред. М. М. Пещак. Київ: Довіра, 2001. 955 с.
14. Полюга Л. М. Словник антонімів української мови. Київ: Довіра, 2006. 477 с.
15. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
16. Словник юридичних термінів. URL: https://kp.su.court.gov.ua/sud1808/gromadyanam/slovnik_kp/
17. Термінологічний словник. URL: <https://ips.ligazakon.net/dictionary>
18. Українська мова (за правознавчим спрямуванням) [Електронний ресурс]: навч.-метод. посібн. для студентів галузі знань 0304 "Право", напряму підготовки 6.030401 "Правознавство" вечір. фак-ту: електронне вид. / НЮУ ім. Ярослава Мудрого; уклад.: В. М. Пивоваров, О. М. Єрахторіна, Н. В. Кулинич. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. 148 с.
19. Український правопис / Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні НАН України; Ін-т української мови НАН України. Київ: Наук. думка, 2019. 288 с.
20. Юридичний словник. URL: <https://kodeksy.com.ua/dictionary.htm>

Електронні ресурси:

1. Відеокурс «Антисуржик». URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL8G81iuosceiBm0ydzWYMF3s0AIZ0wG3G>
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 21, ст.81). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
4. Онлайн-ресурс «Неправильно-правильно». URL: <http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/>
5. Репозиторій МДПУ імені Богдана Хмельницького. URL: eprints.mdpu.org.ua
6. Українська - це просто! URL: <https://vstup.mdpu.org.ua/ukrainian/>

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти
<https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=426>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Методичні рекомендації до курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю «Право» / Пачева В.М., Єрмоленко С.І., Сіроштан Т.В. Мелітополь: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького 2020 р. 68 с.
2. Методичні рекомендації до курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю «Соціологія» / Уклад. В.М. Пачева, С.І. Єрмоленко, Т.В. Сіроштан. Мелітополь: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького 2020 р. 56 с.
3. Пачева В. М. Проблеми правопису топонімів (на матеріалі системи номінацій Запорізького Надазов'я). // Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». №1 (17). 2019. С. 280 – 288.
4. Пачева В. М. Діалекти української мови: навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене, доповнене. Мелітополь, 2020. 95 с.